

A VILÁG VÉGÉN

– avagy az első Gaucho Derby (többnyire) igaz története

ELŐSZÓ

Először is, szeretném kimondani a nyilvánvalót: a Gaucho Derby 2020. márciusában elkezdődött, aztán két héttel később, még mindig 2020. márciusában véget ért. Ezeket a sorokat pedig 2025. decemberében írom. Azóta kismillió új dolog történt, kisebb és nagyobb kalandok jöttek és mentek, és bár többször nekiveselkedtem közben a könyv megírásának, egyszer se sikerült a végére érnem. Meg általában a közepére sem.

Többször elgondolkoztam azon (és nem, ez tényleg így volt, ez most nem csak valami olcsó kifogás a lustaságomra, arra ennél sokkal jobb kifogásaim vannak), hogy van-e egyáltalán létjogosultsága ennek a történetnek, főleg ennyi idő távlatából. Ezt a kérdést először 2023-ban tettem fel magamnak, ami óta vitathatatlanul még több idő eltelt és még több víz lefolyt az Amazonaszon. És minden alkalommal, főleg, mert mint a legtöbben, időről időre én is hajlamos vagyok túlértékelni a világban elfoglalt szerepem jelentőségét, arra jutottam, hogy *igen, lesz*.

Nem áztatom magam azzal, hogy az elmúlt évek alatt bármivel is bölcsőbb lettem vagy benőtt a fejem lágya (ahhoz túl gyakori rendszerességgel potyogok le mindenféle lovak hátáról, általában arccal előre), de ahhoz mégis elég mindenben vergődtem magam keresztül, hogy megtaláljam azt a hangot és perspektívát, amiről úgy gondolom, hogy ezt a történetet megilleti. Mert néhány dolog tuti egészen máshogy vette volna ki magát, ha a verseny után, akkor és ott, idegből nekiállok kiönteni a szívem.

Szóval amikor most feltettem magamnak az évszázados kérdést, hogy vajon van-e jogosultsága ennek a történetnek, figyelembe véve mindent, amit tudok és tudni véltem, az új tapasztalatokat, amik egészen más megközelítésbe helyezik a sztori egy-két kulcsjelenetét és a régi érzéseket, amikről vadul reméltem, hogy elmúlnak, mire kiszenvedem magamból a könyvet, a válasz, most először egy határozatlan igen volt.

Mert nem, ez a mese nem az a mese, amit 2020. márciusában egy összezavarodott, csalódottsággal, önutálattal és keserőséggel megpakolt Zsófi mesélt volna. (Bízz bennem, kedves olvasóm, azt a nyivákolást még az autentikusság nevében sem kívánnád magadnak!) Hanem helyette az, aminek a darabkáit az azóta eltelt évek illesztették a helyükre. Nyugalom, hamukázni nem fogok, minden úgy volt, ahogy leírom, egyedül a perspektívám változott. Az meg, hogy ennek következményeként a dolgok is megváltoztak nem az én saram, hanem szimplán az élet rendje. De hiszem, tényleg hiszem, hogy néhány sztori egyszerűen csak több időt tölt el az érlelési fázisban, mielőtt azzá válhatna, amivé mindig is válnia kellett, úgyhogy minden további színlelt és valódi szentimentalizmus nélkül, íme ötszáz kilométer tökéletes téboly és egy (mindenki őszinte megkönnyebbülésére) százszázalékos túlélési rátával dicsekedhető verseny (többnyire) igaz története.

Vagy valami teljesen más, hiszen azt mondom, amit akarok, rajtam és huszonöt másik idiótán kívül senki nem volt ott, hogy tudja, pontosan hogyan is kerültünk egy hegy tetejére, irány és meleg ruha nélkül az év első hóviharába. De mielőtt azt elmesélem: mint az életemben olyan sok minden, ez a történet is Mongóliában kezdődött...

1. FEJEZET

A VÉG KEZDETE

2019. AUGUSZTUS

Huszonkét éves vagyok és a lábam előtt hever a világ.

Félnapnyi moszkvai késlekedés után leszáll a gépem Magyarországon. Minden ruhám kecskeszagú, a bakancsomról még nem vertem le a Mongol Derby első néhány napján lehullott monszuneső pocsolyáiból maradt sarat. A bordáim át akarják szakítani a pulcsimat, a számát szárazra és sebesre fújta a sztyeppe fölött rohanó szél és fáj mosolyogni, ennek ellenére mosolygom, mert nincs más opció. Legalábbis eleinte.

Életem legjobb két hete után kimegyek a lovaimhoz és igyekszem úgy tenni, mintha a Mongol Derby nem lenne több egy kellemes kis kalandnál és megpróbálok örülni annak, hogy az emberek – ismerősök és ismeretlenek – büszkék rám és értéket találnak a történetben, aminek az elmondására készülök. Aztán elmondom a történetet, egy-két interjúban és az interneten is, mire még többen örülnek és még többen gondolják azt, hogy *Micsoda kaland!*, *Micsoda bátorság!*, miközben én szépen csendesesen icipici darabokra török és alig jut eszembe összesöpörni magam után.

Pedig igazuk van. Mert micsoda kaland volt! Ezer kilométer tíz nap alatt, naponta tizenhárom óra a nyeregben Mongólia félvad lovainak a hátán, vér, izzadság, könnyek és fájdalomcsillapítók minden mennyiségben, barátságok, gyors és lassú lovak, életekre elég tanulságok... a Derby minden és még annál is több, mint amiről valaha álmodtam.

Csak egy a bibi: hogy vége lett. És hogy messze nem volt elég.

POST-DERBY BLUES

A derbis veteránok és túlélők között van egy, bár klinikailag nem bizonyított, de nagyon is érezhető és mérhető jelenség, a *post-derby blues*, amit magyarra talán derbi utáni depresszióra lehetne a legjobban lefordítani. És mielőtt még bárki is vad szemforgatásba kezd, *végre leasett, hogy mennyi pénzt szórtál el két hét hülyeségre?*, nem, nem erről van szó. Ez komoly dolog, oké? Igen, tisztában vagyok vele, hogy ez a pezsgőproblémák legpezsgőproblémábbja, de ez az én könyvem és arról tudok csak beszélni, amin én átmentem, az pedig a vég nélküli zuhanás érzése egy láthatatlan feketelyuk felé, amibe hipp-hopp csak úgy beleborul az ember, miután véghez vitte a legvagányabb dolgot, amit életében véghez fog vinni és ami után nem marad semmi, csak a mindennapok kiábrándító színtelensége a fent említett vagány dolog színpompája után.

Persze őszintén, nem panaszkodhatok. A teljes Mongol Derby szeretetsomagot kaptam, a verseny izgalmával és kihívásaival és hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem figyelmeztettek. Merthogy már a legelső interjún, amikor még csak azt akarták felmérni a verseny szervezői,

hogy a jelentkezést beküldők közül ugyan kinek lehetne akár csak szemernyi esélye is teljesíteni a versenyt, szóval már ott is megkérdezték, hogy készen állok-e arra, hogy a Derby megváltoztassa az életem? Amire persze igent mondtam, mert őszintén, ez volt a legkevésbé ijesztő a kérdések közül (mert nem, még soha nem kellett újraélesztenem senkit és nem, még sosem volt nyílt lábszártörésem) és mert fogalmam sem volt, hogy komolyan beszélnek. Mármint nem, a hirtelen halál és a nyílt lábszártörések nem hangzottak valószínűtlennek és kész voltam elfogadni minden kockázatot, ami egy lépéssel közelebb hozta őket hozzám, ha az egy lépéssel közelebb vitt a Derbyhez is, na de hogy tíz nap megváltoztassa az életemet? Ugyan, mégis kit akarnak becsapni?

Marketingszövegnek hittem és azzal a lendülettel el is felejtettem és egészen addig nem is jutott újból eszembe, amíg egy héttel Mongólia után az otthoni életem még mindig mintha valaki máshoz tartozott volna. Szorított és dörzsölt és kényelmetlenül feszült a bőrömön és akármit csináltam, sehogy sem tudtam kényelmesen elhelyezkedni benne. A kedvenc erdőim hirtelen szűkösnek tündek, a lóháton megtett csavargásaim alig voltak többek a kint átéltek kétbalkezes karikatúráinál. Szinte azt kívántam, bár meg se történt volna az egész, de persze megtörtént, hát túl sok lehetőségem nem maradt. Vagy hagyom, hogy a dolgok visszazökkenjenek a régi kerékvágásba és a maguk útján zötyögjenek tovább, amíg valahogy hozzá nem szokom... vagy a nyakamba kapom a lábam és addig menekülök, amíg az orromat újból meg nem tölti valami idegen vadon ismeretlen illata és az igazi veszély meg nem csillan valamilyen rám leselkedő természeti katasztrófa adrenalint és megváltást ígérő szemgödrében.

És mivel a könyv címe senki előtt nem titok, attól sem kell hasra esni, hogy a második lehetőséget választottam. Gondolkodás nélkül.

RACE THE WILD COAST

Mivel továbbra is mázlista voltam, a következő kaland tálcán kínálta magát, vagyis Wiesman Niel kínálta tálcán, egy, a lovasok közül határozottan a megfontolt és józan kategóriába eső dél-afrikai, akivel volt szerencsém néhány állomásnyit együtt lovagolni Mongóliában. És aki mintegy félvállról megemlítette, hogy van októberben egy közel négyszáz kilométeres verseny Dél-Afrikában és csupa véletlen egybeesés, de ő biztosítja hozzá a lovakat és erre tuti nem számítottam, de még akad hely a húszfősre tervezett mezőnyben. Persze már ott, Mongólia végtelen ege alatt is erősen foglalkoztatott a gondolat, hogy vajon terveztem-e valami világmegváltót októberre vagy vajon akad-e még annyi hely a táncrendemben, hogy elfogadjam ezt az éppen csak burkolt felhívást erre a keringőre, de miután Magyarországra érve arcon nyalt a depresszió-leheletű valóság szinte már csak erre a versenyre tudtam gondolni.

És mivel a túlásba vitt gondolkodás köztudottan felgyorsítja a ráncképződést, nekem meg nőként a fő feladatom örökké fiatalnak és dekoratívnak maradni, hát nem agyaltam túl sokat, hanem rövid időn belül elküldtem a jelentkezésem, aztán valahogy szeptember első napjainak az egyikén már úton is voltam a reptérre, hogy október végéig, a verseny kezdetéig, szorgalmas kis hangyaként valahogy összelovagoljam Írországban a nevezési díjat és bebiztosítsam magamnak a helyet egy újabb adagnyi elmebeteg között.

Még alig egy-két hete nyeltem az előttem vágató telivérek patáiból röpködő homokgalacsinokat Írországbán, amikor érkezett egy e-mail, amiben röviden tájékoztattak arról, hogy beválogattak a 2020. márciusban először megrendezésre kerülő Gaucho Derby kísérleti egerei közé.

Amire persze még korábban jelentkeztem, amint megláttam a kiírást, szóval maga az e-mail nem csak úgy a semmiből esett be a Gmail-fiókomba, de ettől függetlenül napokig úgy örömködtem, mint aki lottót nyert, a galoppos munkától kieső karok és szétrobbanó combok ide vagy oda. Szinte még a melankóliámról is megfeledkeztem (merthogy az kitartóan elkísért, hiába nem pakoltam be a kézipoggyászomba), a hetek végre-valahára érezhetően múlásnak indultak és napokon belül már aludni sem tudtam a vad álmodozástól.

Merthogy álmodoztam. A rohamosan közeledő októberről, Dél-Afrikáról, a *Race the Wild Coast* ígérte, édes és rettenetes kihívásokról, átúszandó folyókról és rájáktól nyüzsgő partszakaszokról, idegenekről, akiket a verseny végére talán a barátaim közé sorolhatok és ismerősökről, akiket az októberi RWC és a márciusi Gaucho Derby között akár még meg is látogathatok, ha már úgyis a bolygó déli féltekére sodort a vakszerencse.

Vagyis főleg egy bizonyos, frissen szerzett ausztrál ismerősöm meglátogatásának a gondolata vonzott veszettül, és amikor letisztázódott, hogy az afrikai verseny után egy új-zélandi távlovás istállóba megyek néhány hónapra dolgozni, ahonnan, akárhogy is forgattam a földgömböt, Ausztrália alig volt több egy hüvelykujnyi távolságnál, már nem tudtam kiverni az ismerőslátogatás gondolatát a fejemből. Engem pedig mindig is vonzott Kenguruország, hát mi okom lenne kihagyni, ha már ott vagyok? Főleg most, amikor szinte személyes érdekeltségem volt *nem* kihagyni?

KIHAGYOTT RÉSZEK

Szóval itt jön az, hogy utólagos elnézést kérek mindenkitől, aki olvasta *A derby örökségét* és eddig abban a hitben ringatózott, hogy mindent tud, merthogy van egy-két körömpiszoknyi részlet, amit még az is lehet, hogy elmulasztottam megosztani a jóhiszemű közönséggel. És szívem szerint most is szívesebben szórnám tovább a homokot az olvasóim szemébe, de nem azért szenvedtem éveket ennek a könyvnek a megírásával, hogy a lényegét kihagyjam.

Merthogy a Gaucho Derby története még annyira sem lenne teljes Cozy említése nélkül, mint a Mongol Derbyé volt.

DR. COZY

Aki ismer, tudja, milyen vagyok. A legszűkebb baráti körömon kívül visszahúzódó, krónikusan introvertált és hamarabb választanék száz év magányt öt perc bájcevejnél. A társas eseményeket és a hangos zenét még légtávolságban is kilométerekre igyekszem elkerülni és ha valamiért mégis beszélgetésbe kényszerülök elegyedni valakivel akaratomon kívül, akkor hamarabb kérdezem meg, mit vél az élet értelmének, mint hogy milyen napja volt.

Zéró szociális érzékkel és abszolút társasági analfabétaként a Mongol Derby búcsúpartijai (merthogy kettő volt belőle, egy a sztyeppén és egy Ulánbátorban) minden kétséget kizáróan a verseny legnehezebb részének ígérkeztek és magamban már el is döntöttem, hogy az ulánbátori afterparty kötelessége alól bármi áron kihúszom magam, de a sztyeppén nincs nagyon hová bújni, főleg, ha házhoz jön a buli. Márpedig házhoz jött, hordozható bárpultok és kisteherautónyi tömény formájában, neonfényekkel és sáros táncterekkel, ahol félórán belül pataokban folyt a vodka és az emberek csakis egymás fülébe üvöltözve tudtak kommunikálni.

Még délután öt óra sem volt, de az előző másfél napot úgyis lázas hánykolódással és öklendezéssel töltöttem (a verseny alatt az adrenalinon kívül nemigen használtam más üzemanyagot és a testem a célbaérés után néhány órával úgy döntött, hogy akkor most már itt az ideje feladni a harcot), ami tökéletes kifogásnak tűnt arra, hogy én akkor most jól elpucoljak onnan és valahogy megtaláljam a tíz ugyanolyan jurta közül azt, amiben a cuccaim voltak. És el is indultam, becsületemre legyen mondván, én megpróbáltam szépen biztonságosan a komfortzónám határain belül maradni, de még a bulisátor ajtajáig sem értem, amikor a hóna alá gyűrt a Derby egyik állatorvosa és meg nem kérdezte, hogy ugyan nincs-e kedvem táncolni.

Nem volt.

Vagyis hogy nem lett volna, a világon talán senkivel, ha ez a kérdés nem a legvaskosabb ausztrál akcentussal hangzik el annak az embernek a szájából, akinek az állomásait (minden állomáson egy-egy állatorvos várt minket, összesen 6-7 doki lehetett) a legjobban vártam és nem azért, mert ő engedékenyebb lett volna vagy ilyesmi. És nem is csak azért, mert mindig viccelődött, vagy mert kölcsönadta az esőkabátját, amikor a második nap bőrig ázva, vacogva lovagoltam be az állomásra vagy mert a rágóguminál is ragadosabb mosolya és romantikus regénybe illően szép, kék szemei voltak.

Vagyis de, alaposabban belegondolva ennyi elég volt, hogy ott, miközben minden megtett kilométerért kétliternyi izzadtsággal és egyre növekvő térdfájdalommal fizettem valahogy még arra is maradjon energiám, hogy tinilányos gondolatokat dédelgessenek egy bizonyos állatorvosról. Már amikor az aktuális lovam nem akart épp bármi és minden áron a halál kapujába bakolni, mert olyankor annyira nem volt időm kék szemeken meg rézszerű tincseken fantáziálni.

Pont ahogy nem jutott időm az eszemre hallgatni és nemet mondani, mielőtt a szívemre hallgatva igent mondtam, amikor a sztyeppei búcsúbulin Cozy táncolni hívott. Úgyhogy táncoltunk.

És amikor az ulánbátori búcsúbuli után (amire naná, hogy elmentem, mert hívott) felvetette, hogy beugorhatnék hozzá, ha valamikor véletlenül Queensland felé sodor az élet azon kívül, hogy megköszöntem a meghívást és kétszer körberöhögtem, mert mégis mit keresnék én ott, a világ végén, hát, szóval valahol mégsem vetettem el teljesen az ötletet. Hiába nem volt akkoriban tervben semmiféle új-zélandi vagy ausztráliai utazgatás. De a gondolat, hogy újból találkozok Cozyval nagyon is tetszett. És ha már amúgy is évek óta a levegőben lóg egy régebbi ismerősöm meghívása Új-Zélandra, ugyan miért ne fogadhatnám el? Főleg, hogy onnan már *tényleg* csak egy köpésre van Ausztrália?

A VÉLETLENEK SZOLGÁLATÁBAN

Azt gondolom, hogy amióta 2017-ben megkezdtem ezt a nagy világcsavargást a véletlenek szolgálatában állok. Ami talán rejtélyesnek meg kicsit fennhéjázónak hangzik, de a lényeg halál egyszerű. Nem szeretek arra várni, hogy csak úgy történjen velem valami, ami váratlanul megváltoztatja az életem. Abban sem hiszek, hogy túl sok befolyásunk vagy hatalmunk lenne afölött, amerre az életünk tart, akár tetszik, akár nem. De a tehetetlen sodródás és az őrjöngő kontrollmánia között van egy arany középút, amit taposva megadom magamnak a lehetőséget, hogy valami igazán váratlan történjen.

Például elküldöm a jelentkezésemet a Mongol Derbyre, amint elérhető közelségbe kerül a nevezési díj megkeresése. Vagy nem foglalom kifelé jegyet Dél-Afrikából, ezért minden lelkifurka nélkül el tudok menni néhány hétre csavarogni meg zebrákat kergetni egy ismerősömmel. Esetleg 2018-ban felveszem a kapcsolatot egy új-zélandi arab telivér tenyésztővel egy barátom ajánlására és azt mondom *talán*, amikor megkérdezi, hogy lenne-e kedvem néhány hónapot nála dolgozni, aztán évekkel később tényleg elrepülök hozzá, hogy aztán egy, a *Gyűrűk Ura* forgatásán edződött lovacska hátán nyargalásszak egy véget nem érő óceánpart homokján.

Satöbbi, satöbbi, és mindezt csak azért, mert nyitva hagytam az ajtót és hagytam, hogy betorpanjon rajta a következő szerencsés véletlen. Vagy szerencsétlen. Nem minden kaland alakult jól és menekültünk már Pácsi lovammal az éjszaka közepén egy rizikós munkahelyről Írország közepén, de hé! Néha kell egy kis izgalom is a sok tinilányos románc közé.

A VÉG KEZDETE

Szóval 2019. novemberében, a *Race the Wild Coast* erősen vegyes érzelmekkel tömött lezárása után Új-Zélandra repültem, ahol igen, gyönyörű helyeken lovagoltam gyönyörű lovakon és találkoztam néhány megismételhetetlen emberrel, de ezen kívül éppen csak ötvennyolcat esett az eső az ott töltött hatvan napból és a Derby után érzett depresszió nem sokkal később újból megtalált. Hiába jártam engedelmesen kocogni szinte napi rendszerességgel, sőt, még valami erősítés-félére is rávettem magam a szállásomként szolgáló lakóbusz magányában, hogy ne érezzem magam tökéletesen felkészületlennek, miközben a Gaucho ezer veszélyt ígérő ötszáz kilométerén próbálom majd átverekedni magam, nem tudtam elég elfoglalt lenni ahhoz, hogy néhány naponta ne sodorjon addig ismeretlen mélységekbe a megbízható kiszámíthatatlansággal érkező melankólia.

Hiányzott a sztyeppe és, bármilyen nevetségesen is hangzik, elvégre akkoriban akár héliumos lufi is lehettem volna, olyan kevés felelősség vagy kötelesség tartott a földön, hiányzott a szabadság. Az egyszerűség. A lovak és a megszelídítetlen tájak kínálta izgalom, a lehetőség, hogy az életem egy rövid időre újból értelmet nyerjen és ne érezzem magamat állandó hajótöröttnek akár a legkisebb pocsolya közepén.

Annyira vágytam arra, hogy a Gaucho Derby egy újabb Mongol Derby legyen, hogy megfeledkeztem a lehetőségről, hogy talán valami más lesz. Az esős napokat esős napok váltották és minden tanulás és önfeledt lovacsázás ellenére bármit megadtam volna azért, hogy gyorsabban teljen az idő és végre március legyen, engem pedig kitegyenek a semmi közepén és egy GPS-szel a kezemben magamra hagyjanak, *tessék, most néhány napig a tiéd lesz a világ, próbálg nem meghalni.*

Semmi szebbet nem tudtam elképzelni.

Illetve majdnem semmit.

Merthogy december közepén, egy gyönyörű, nyálkás és szeles nap reggelén Cozy üzenetére keltem, aki látta egy Facebook-történetemet és diszkréten megérdeklődte, hogy ugyan mikor ugrom be hozzá, ha már egyszer szinte a háza küszöbén vagyok? És ez az üzenet (végső bizonyítékként arra, hogy akkoriban szánalmasan romantikus lelkületű kölyök voltam) elég volt ahhoz, hogy kirugdossa belőlem a depressziót és az új év első napját egy jobbra-balra hánykolódó repülőn töltssem, majd a következő hat hetet egy megkérdőjelezhető motorikus állapotú, fél évszázaddal ezelőtti Land Rover anyósülésén.

Cozy akkoriban épp költözöben volt, hát stabil bázis nélkül fel-le nyargalásztunk az ország keleti partján, rettenetes hangosítású autósmozikban igyekeztünk megfejteni az élet értelmét és filmbe illő, a semmi közepén magányosan ácsorgó motelekbe estünk be istentelen órákban, hogy aztán hajnalig csótányokra vadásszunk a műanyag zuhanyfüggönyökből rögtönzött csapdákkal. Bármilyen valószínűtlennek tűnt, a Gaucho Derbyt megelőző, utolsó hónapot ezer kilométerig kereszteződést sem látó, sivatagi utakon és kétszáz kilométeres kitérőkkel útba ejthető benzinkutakat keresgélve töltöttem egy minden józan észt nélkülöző állatorvos mellett, akivel Mongóliában sodort össze az élet. És mit ad Isten, Cozy a Gaucho Derby pionír futamának az állatorvosai közé tartozott és véletlenül ugyanarra a napra volt repülőjegyünk Buenos Airesbe. A jövő egyszerűnek és nagyon, *nagyon* szépnek ígérkezett.

Valószínű mostanra már nyilvánvaló, de azért elmondom: addigra már eléggé megkedveltem Cozyt. És amikor azt mondom, megkedveltem, arra gondolok, hogy fülig belezúgtam.